

R. SZÉKELY JULIANNA

Régi szövegek

Ha történetesen úgy adódott volna, hogy valamely technikai malőr folytán dr. Boross Péter hétfő esti tévéinterjúját csupán a kamera veszi, azaz a képen ugyan a miniszterelnök úr látható, amint Franka Tiborral tárgyal, ám a hang, teszem föl, végig Horn Gyuláé, én bizony nem hívtam volna halláskárosultat. Halláskárosultat, amint azt néhány napja tudjuk, az ember olyan alkalmakkor hívhat, ha csak lát, de nem hall beszélni valakit, akinek szavaira azonban minden mértéken fölül kíváncsi. Mint Hornéra a Pálffy G.

Ez részemről nem jelent közömbösséget, ellenségességet még kevésbé. Ez mindössze azt jelenti, hogy az ember szinte hajszálpontos találati aránnyal be tudja löni, hogy öt perccel választások előtt, nem túl nyájas közhangulatban mi várható egy miniszterelnöki tévéinterjúban, ahol az interjúvolt ráadásul önmagát faggatja. Nem mintha sügőgéppel állna előtte, amint azt egy félreérthető megjegyzés nyomán Franka Tibor sietett leszögezni. Hisz csakugyan, attól még nem lesz valakiből gép, hogy előre, pontosan megsúgják neki, mit s miképp mondjon az interjúalanyának, úgy, hogy az valódi kérdésnek hasson, mégse kelljen rá valóban válaszolni.

Többek közt ezért sem volt igazán izgalmas, amiket dr. Boross beszélt. Akkor már sokkal izgalmasabb lett volna tudni, hogy vajon közben mit beszél a nép. Nincs az a fejlett tévéhíradó persze, amely nyomon követhetné a lakosság hétfő esti szájmozgását, a halláskárosultak is beleszakadtak volna a munkába. Némi elképzelésünk mégis lehet. Például, hogy mindig akadnak kirívó esetek. Elképzelhető, hogy az interjú folyamán néhányan otthon a bal oldali szomszédjukhoz hajoltak s azt súgták: „Úgy van! De jól mondja! A számból vette ki a szót!” E réteg az össz népességen belül kicsiny százalék lehet. Csakúgy, mint azok, akik viszont olyasmiket mondtak, amilyeneket a Tévéhíradó Hornról feltételezett. Valami rövidet, amilyet az angolban „négybetűs szó”-nak hívnak, ha ilyesmi hangzik el mikrofonok előtt, akkor a szerkesztők kivágják, s helyette egyenletesen sípoló hangot játszanak be. De mondom, ezek a szélsőségek. A nagy többség ajka minden bizonnyal mozdulatlan maradt. Legföljebb a kezük mozdult, átkapcsolt Spielbergre, Bunuelre, még valószínűbb azonban, hogy egyikre sem. Az ország fáradtan meredt a képernyőkre: vacsorának vége, gyerek lefektetve, aludni korai, lássuk, mit mond az új miniszterelnök.

Azt mondja, amit minden miniszterelnök. Amit valószínűleg mi is mondanánk adott esetben. Hogy ő sem nem héja, sem nem hatalommániakus, éppen ellenkezőleg, lágyszívű nagypapa. Hogy egy szó sem igaz abból, amit az ellenfelei beszélnek. Hogy az ország túljutott a hullámvölgyön, ami ezután következik, az a biztos felfelé menetelés, föltéve, hogy a Nyugat is összekapja magát és kilábal végre szánalmas recessziójából. Hogy az ország gazdasági és morális helyzete jobb, mint négy éve volt, nem pedig rosszabb, mint az ellenzék állítja. Hogy csökken az infláció, a nettó adósságállomány, nő az ipari termelés, az átlagkereset. Csökken viszont, aminek csökkennie kell: a munkanélküliség és a költségvetési hiány. Hogy a gyűlölködést az ellenzéki sajtó szítja. A médiumháborút Hankiss kezdte el. A kormánytól viszont nem várható más, csupán egyszerű, racionális intézkedések, a lakosság testi-lelki felemelkedésének zálogai, melyeknél hathatósabb zálog el sem képzelhető.

Úl a lakosság a tévék előtt, és akár le is vehetné a hangot, ezt a szöveget kívülről tudja. Maximum egy-egy új kifejezésre üti föl a fejét. „Mondatömleny”, mondja dr. Boross, némi undorral utalva rá, hogyan beszélnek az ellenzéki „bonyolult lelkűek”. Ez már majdnem olyan jó, mint a „perifériális verbalitás”, a miniszterelnök úr még friss bonmot-ja, de aztán erre is csak legyint a nagyérdemű. A „bonyolult lelkű”, az más szóval „politikai mikiegér”, „körüti okoskodó”, „püpos- vagy idegenlelkű”. A „mondatömleny”, az „szamárság”. Ugyanaz zöldben. Nincs új a nap alatt.

A halláskárosultaknak a riadalmakkal ellentétben mind kevesebb dolga lesz.

Hogy egészen más környezetből vegyem a példát, itt vannak ezek a vadonatújnak látszó szervezetek. Múlt hét végén hárman is hallatták a hangjukat: a Magyar Újságírók Közössége, a Magyar Érdek Pártja s kicsivel előbb a nevében némileg lipótmezei ihletésű Világnemzeti Népuralmista Párt. Különböző emberek, programok, egy valami közös bennük: a régi szövegek. Az ideológiák és gesztusok, amelyek — hogy az elátkozott Eörsi Istvánt idézzem —, mintha Csipkerózsika-álmukból tápáskodtak volna fel. A karlendítések és „Kitartás!”-ok, a zsidózások és szálásítások, a fasizmus unásig ismert kellékei. Az abonyi kézimunka-tanmő kulturális fejtegetései a sumér rokonságról. A MÜK-os éceszgéber megvilágosodása, hogy föl kéne állítani a magyarságellenességet vizsgáló bizottságot. És még csak azt se mondja nekik senki, hogy uraim, hölgyeim, mindez régi lemez, némelyiknek le sem járt a copyrightja, ha már nem bírnak újat kitalálni, legalább a szerzői jogért fizetni tessenek.

Nem mintha a másik oldalon sokkal jobb lenne a helyzet.

Ludassy Mária, a kiváló filozófus nemrég arról beszélt a rádióban, hogy a politikai arénában mennyire elavult, anakronisztikus ideológiai viadalok zajlanak. Hogy példának okáért a liberalizmus önmaga elfogadtatásában nem tart sokkal előrébb, mint a felvilágosodás korában, amikor a szabadság, az egyenlőség, az egyéni jogok eszméi még megdobogtatták a szíveket. Sőt. Mintha előről kellene kezdeni mindent. A dolgok mai állása szerint, amikor egy Zsirinovszkij pártja éppúgy liberális demokrata, miként a szomszédban majd minden ultranacionalista, fajvédő gittegyelet, a liberalizmus népszerűsítése majd hogyan nem reménytelen. Újra kellene kezdeni mindent az ábécétől, szavakat, fogalmakat, ezerszer ismételt kifejezéseket, csak hát nem lehet mindig mindent előről kezdeni. Az emberekre zúduló kép- és hangtömegben az unásig ismételt mondatok emészthetetlenek.

A nyugati civilizáció gazdasági recessziója mintha kismiska lenne ahhoz a recesszióhoz képest, ami az ideológiák piacán tapasztalható. Le lehet venni mindenütt a hangot, a szájmozgásokat sem érdemes figyelni, a szövegek kitalálhatók. Miniszterelnökiek, népuralmisták, izabellások, ellenzékiek. A hallgatóság becsukódó fülei előtt pedig el-sikkadhat a lényeg, a legalapvetőbb minőségi különbségek. Ami ilyenkor, választások évadján különösen közéletveszélyes. Azt a veszélyt rejt magában, hogy legyen bár a szavazás napja péntek vagy vasárnap, a lakosság fogja magát és kikapcsol. Irány a csönd, a márdárfütty, a világ szöveg nélkül. Irány a telek.